

“Yardımcı Doçentliğin Kaldırılması” ve “Doçentlik” Süreçleri İle İlgili Sorular

Önerilmiş olan kanun düzenlemesi ile;

- 1. Yasa değişikliği önerisinde Yardımcı Doçentlik kadrosunun kaldırılması mı önerilmektedir?**

Evet.

- 2. Doktorasını bitirenler doğrudan doçentliğe başvurabilecekler midir?**

Evet, aslında yasal zorunluluk bulunmasa da ve aykırı örnekleri olsa da uygulamada “doktoradan sonra doçentlikten önce zorunlu bir kademe olarak kabul edilmekte olan” yardımcı doçentlik kaldırılacak ve doktorasını bitirenlerin doğrudan doçentliğe geçişi aşağıdaki düzenlemelerle kolaylaştırılacaktır.

- 3. Mevcut durumda Yardımcı Doçent kadrosunda bulunan öğretim üyelerinin durumu ne olacaktır?**

Mevcut durumda “Yardımcı Doçent” kadrosunda bulunan öğretim üyelerine hak kaybı olmadan ihdas edilen “Doktor Öğretim Görevlisi” kadrosuna herhangi bir işlem ve şarta gerek duymaksızın geçirilecektir.

Ayrıca ihdas edilen bu kadronun aylık ücretleri, yardımcı doçent kadrosuna göre daha iyi olacaktır.

- 4. “Doktor Öğretim Görevlisi” kadrolarına doktor veya eşdeğer unvana sahip tüm adaylar da başvurabilecek midir?**

Evet.

- 5. “Doktor Öğretim Görevlisi”nin sistemdeki mevcut öğretim görevlisi kadrosundan farkı nedir?**

Mevcut öğretim görevlileri öğretim üyesi statüsünde değildir. “Doktor Öğretim Görevlisi” ise öğretim üyesi statüsünde olacaktır. Dolayısıyla iki kadro birbirinden farklıdır.

- 6. “Yardımcı Doçent” kadrosunun kaldırılmasında ve “Doktor Öğretim Görevlisi” kadrosunun oluşturulmasındaki gerekçe nedir?**

Bilindiği gibi yardımcı doçentlik kadrosu 2547 sayılı kanun ile sisteme girmiştir. Akademinin kendi tabii ihtiyacı ve doğası sonucu değil, o günkü sorunlara pratik çözüm üretmeye yönelik olmak üzere icat edilmiştir. Yükseköğretim Kanunu’ndaki “yardımcı doçentlik” kadrosu “doçentin yardımcısı” şeklindeki bir yanlış algı oluşturmaktadır. Bu

gerçek ve dünyadaki gelişmiş yükseköğretim sistemlerinde aynı pozisyon için kullanılan ibarelerin anlamları dikkate alınarak, “Doktor Öğretim Görevlisi” kadrosu ihdas edilmiştir.

Bu düzenlemeyle doktora sonrasında öğretim üyeliğine geçiş sürecinin daha hızlı bir şekilde gerçekleşmesi mümkün olabilecektir.

Doçentlik sürecinde aşağıdaki iyileşmelerde dikkate alındığında “Doktor Öğretim Görevlisi” kadrosunun geçici bir öğretim üyeliği kadrosu olması beklenmektedir.

7. Konu Doçentlik ile de doğrudan ilişkili olduğundan doçentlik başvurularında ve doçentlik kadro atamalarında mevcut sistemde değişiklikler olacak mıdır?

Evet olacaktır. Yardımcı doçentliğin kaldırılması; doktor öğretim görevlisi kadrosunun getirilmesi düzenlemesinin doçentlik sürecindeki köklü değişiklikler ile birlikte hayata geçirilmesi planlanmaktadır.

Mevcut sistemde doçentlik başvuruları (a) yabancı dil barajı, (b) eser inceleme ve (c) sözlü sınav olarak üç aşamada gerçekleştirilmektedir. Doçent unvanına sahip kişilerin doçentlik kadrolarına atanma süreci ise üniversitelerin kendi senatolarınca belirlenen atama kriterlerince gerçekleştirilmektedir.

Dünyadaki gelişmiş yükseköğretim sistemlerinde bu süreç üniversiteler tarafından yürütülmektedir. Bu dikkate alınan birinci husustur. Diğer taraftan ilk defa yardımcı doçentlik ve doçentlik konusuyla ilgili çok geniş bir görüş alma süreci gerçekleştirilmiştir. Gelen görüşler doçentlik konusunda iki konuda sorun olduğunu ortaya koymuştur. Büyük çoğunluk merkezi sözlü sınavının kaldırılmasını talep etmektedir. Belli bir nispette de dil barajının merkezi olarak belirlenmesinin yanlış olduğu dile getirilmektedir. Yeni düzenlemeler bu iki sorunlu alanı ortadan kaldıracaktır. Yani kanunda yer alan yabancı dilde asgari 65 puan ön şartı ve sözlü sınav zorunluluğu kaldırılacaktır.

Üniversitelerarası Kurul (ÜAK) tarafından sadece eser inceleme süreci gerçekleştirilecek ve başarılı olan adaylara “Doçentlik Yeterlik Belgesi” verilecektir. Bu, eser/yayın inceleme esaslı yeterlik belgesi olacaktır. Doçentlik yeterlik belgesine sahip adayların doçent kadrosuna atanması süreçleri ise üniversiteler tarafından yönetilecektir.

Bu aşamada ise üniversitemiz mevcut sistemdeki atama süreçlerinde olduğu gibi Yükseköğretim Kurulundan uygunluk alınmak üzere senatolarınca ilave kriterler belirleyebileceklerdir.

Bu husus tek tip akademi ve akademisyen oluşturmaktan uzaklaşmayı ifade etmekte olup YÖK tarihindeki üniversitelere en büyük yetki devridir.

8. ÜAK'dan doçentlik yeterlilik belgesi alan bir öğretim elemanın doçentlik kadrosuna atanabilmesi için istenen asgari yabancı dil puanı barajı ne olacaktır?

Mevcut sistemde asgari 65 olan yabancı dil puan şartı, doktora için gerekli olan asgari 55 puandan aşağı olmamak kaydıyla ilgili üniversite tarafından belirlenebilecektir. Üniversitelerimizin bir kısmı mevcut uygulamada doçentlik kadrosuna atanma için bunun üzerinde puan aramakta idiler, bu devam edebilecektir. Bununla birlikte üniversitelerimiz 55 puan ile de yetinebilirler. Bu konuda yetki üniversitelerin yetkili kurullarında olacaktır.

9. Yükseköğretim kurumları dışından doçentlik başvurusunda bulunma devam edecek midir? Edecek ise sistem bunlar için sistem nasıl işleyecektir?

Evet, bu uygulama devam edecektir. Yükseköğretim kurumları dışından Doçentlik başvurusunda bulunanlar için doçentlik unvanının verilmesi ÜAK tarafından gerçekleştirilecektir.

10. Doçentlik süreçlerinin bir aşamasında bulunanlar için ne düşünülmektedir?

Bu durumda olanlar için hak kaybı oluşturmayacak, kendilerinin seçimine bırakılacak seçenekler oluşturulacaktır.

11. Mevcut sistemde eser inceleme aşamasında başarılı olup sözlü sınav aşamasında başarısız olan doçent adaylarının durumu nasıl olacak?

Bu adaylar eser inceleme aşamasından başarılı olduğundan Doçentlik Yeterlik Belgesi alabilecek ve doğrudan üniversitelere başvuruda bulunabileceklerdir.

12. Bu adayların isterlerse sözlü sınav aşamasına girmesi ve başarılı olması durumunda ÜAK tarafından verilecek doçent unvanı alması mümkün olabilecek midir?

Evet. Mümkün olabilecektir.

13. YÖK'ün doktoralı insan kaynaklarının akademi de daha şeffaf ve performans odaklı istihdamına yönelik bir çalışması olacak mı?

YÖK bu konuda akademi ve toplumdaki hassasiyetleri de dikkate alarak bir çalışma başlatmıştır. Konuyla ilgili olarak paydaşların da görüşlerini almaktadır. Bu çalışma kapsamında Akademik Kariyer Platformu oluşturulmaktadır. Bu platform vasıtasıyla, doktorasını tamamlayan mezunlar kendilerine doğru ve hızlı bir şekilde üniversite pozisyonu bulabileceklerdir. Ayrıca bu proje özellikle yeni kurulan ve gelişmekte olan üniversiteler ile misyon farklılaşması ve ihtisaslaşma programları kapsamındaki üniversitelerin amaçlarına yönelik doktoralı insan kaynağı ihtiyacının karşılanması sürecine katkıda bulunacak ve bu şekilde öğretim üyeliği istihdamı sürecinin daha şeffaf ve performans odaklı olarak yürütülmesi mümkün olabilecektir. Kısacası doktorasını

bitirenler ile akademisyen ihtiyacı içinde olan üniversiteler şeffaf bir yöntemle bu platformda buluşturulacaklar, doktorasını bitirenler daha hızlı bir şekilde üniversitelerde kadroya geçeceklerdir.

14. Bu düzenleme paketinde başka yasa teklifi bulunan konular var mıdır?

Evet, başkaca konularda da değişiklik teklifleri vardır. Bunlar;

- Son yıllarda üniversite sayısının hızla artması karşısında işlevselliği azalan Üniversitelerarası Kurul teşkilat şemasında ÜAK'ın hiçbir yetkisini daraltmadan, daha verimli ve hızlı çalışabilmesi için ÜAK Yönetim Kurulu oluşturulması, ÜAK'ın doçentlik süreçlerini daha hızlandırabilmek için bazı değişiklikler,
- Doktor unvanına sahip Araştırma Görevlisi ve Uzmanların da ders verebilmesi,
- Yükseköğretim kurumlarından ayrılan öğretim üyelerinin yükseköğretim kurumlarına geri dönebilmesi sürecinin Yükseköğretim Kurulundan uygunluk alınmadan doğrudan üniversitelerimiz tarafından yürütülmesi,
- Tezsiz yüksek lisans ücretlerinin belirlenmesi yetkisinin Yükseköğretim Kurulundan uygunluk alınmadan doğrudan üniversitelerimiz tarafından yürütülmesi,
- Yükseköğretim kurumlarında çalışmasına ihtiyaç duyulan sözleşmeli sanatçı öğretim elemanlarının ilgili mevzuat dahilinde çalıştırılabilmesi sürecinin Yükseköğretim Kurulundan uygunluk alınmadan doğrudan üniversitelerimiz tarafından yürütülmesi.

Dolayısıyla bütün bu değişiklik önerileri, akademik yükseltmelerde daha şeffaf ve sorunları giderici, merkezîyetçilikten daha uzak bir YÖK yönetimi, üniversiteleri karar alma süreçlerinde daha öne çıkararak ve onların kendi markalarını oluşturmaya ve sistemde çeşitliliğe imkan tanıyan düzenlemelerdir.